

Gruppbehandling för personer med ASD

2008-09-12

Eva Björnstjerna

Leg psykolog

Neuropsykiatriska enheten

S:t Görans sjukhus

Autismspektrumtillstånd (Gillberg)

- Stora svårigheter med social interaktion
- Begränsade, snäva intresseområden
- Successivt mer och mer tvingande rutiner och ritualer
- Tal- och språkproblem
- Problem med icke-verbal kommunikation
- Motoriska svårigheter

Vad ska man behandla?

Det handlar inte om att göra alla så "normala" som möjligt, utan om att lära sig hantera sitt liv så bra som möjligt (Bejerot, 2006)

Bemötandet är det allra viktigaste

Viktigt att tänka på i kontakten

- Var tydlig
frågor bör vara konkreta & direkta
ge svarsalternativ om det behövs
- Låt dig inte luras av den verbala förmågan
läser svåra texter men klarar inte att tvätta
- Svårt med ansiktsigenkänning
läser inte av ansikten spontant
- Ge info i logisk ordning
gärna skriftligt, bilder, punktform

Viktigt att tänka på i kontakten

- Ge tid till förberedelse
plötsliga förändringar, lång startsträcka
- Bryt ej överenskommelser, löften
skapar förvirring, ångest
- Känslig för lågfrekventa ljud, ljus

Psykopedagogisk behandling för personer med ASD och utbildning för boendestödjare

Gruppverksamhet vid ASD

- Forskningsprojekt – 2 grupper
 - Psykopedagogisk behandling & utbildning för personer med autismspektrumtillstånd och utbildning för boendestödjare
 - Social gruppverksamhet – träna sociala färdigheter genom att göra saker tillsammans
- Ettårigt upplägg, 2,5 tim/vecka

Grupp 1 - ASD

- Psykopedagogisk behandling för personer med autismspektrumtillstånd och utbildning för boendestödjare
 - 6 klienter med ASD-diagnos, 3 män och 3 kvinnor
 - 4 boendestödjare utan koppling till klienterna
 - Tre gruppledare; två psykologer och en psykiater
 - Föreläsare utifrån vid enstaka tillfällen
 - Deltagarna får hemuppgifter och utvärderar varje behandlingssession
 - Behandlingen/Utbildningen dokumenteras i manualform

Grupp 2 - ASD

- Social gruppverksamhet
 - 6 klienter med AS-diagnos
 - Två gruppledare; mentalskötare & arbetsterapeut

Innehåll & målsättning:

- Träna sociala färdigheter genom att göra saker tillsammans
- T.ex. laga mat, gå på museum, göra utflykter, umgås

Inklusionskriterier

- Uppfyller diagnos enligt DSM-IV & ADOS
- > 18 år
- Normal begåvning
- Inget känt syndrom
- GAF funktion 50
- Accepterar upplägget
- Talar svenska

Exklusionskriterier

- ADHD främst hyperakt./ impulsivitet
- Pågående psykos
- Pågående missbruk
- Grava psykiatriska problem
- Kraftigt utåtagerande beteende
- Pågående annan terapi
- Förändring av psykotrop medicinering under beh.tiden

Utvärderingsmått

- ADOS (Autism Diagnostic Observation Schedule)
- CAN-S (Camberwell Assessment of Need)
- CGI (Global svårighetsgrad)
- GAF (Global skattning av funktion & symtom)
- VAS (3 olika skalor)
- BDI (Becks Depression Inventory)
- QOLI (Quality of Life Inventory)
- KASAM (Känsla av sammanhang, Antonovsky, 1991)
- ASRS (Adult Self-Report Scale)
- AQ-test (S. Baron-Cohen, 1998)
- Eyes Test (S. Baron-Cohen)
- Rosenbergs självskattningsskala för självförtroende
- Arbete och socialt fungerande
- SCL-90

Behandlingupplägg utifrån moduler

- Psykoedukation – utbildning
- Att förändra sin situation
- Vardagsliv
- Stresshantering
- Att hantera relationer

Behandlingupplägg utifrån moduler

1. Psykoedukation – utbildning

- Föreläsningar & diskussion
- Vad är autismspektrumtillstånd
- Exekutiva fkt, mentalisering & förståelse av sammanhang
- Lagstiftning, etik & normalitet
- Tvångsmässighet, nedstämdhet, social ångest
- Sensorisk överkänslighet
- Föreningar

2. Att förändra sin situation

- Individuella mål
- Beteendeförändring
- Problemlösning

Behandlingupplägg utifrån moduler

3. Vardagsliv

- Sömn, kost & motion – individuella mål
- Boende & boendestöd
- Kognitiva hjälpmedel, organisation i hemmet

4. Stresshantering

- Föreläsning om stress
- Tillämpad avslappning
- Mindfulness & acceptans

5. Att hantera relationer

- Socialt samspel
- Känslor & kroppsspråk
- Kärlek & vänskap
- Rollspel

Stress vid ASD (Trankvist, 2006)

- För höga krav pga ojämn begåvning
- Perception: ljud, ljus, temperatur etc.
- Krav på simultankapacitet
- Förstå sammanhanget
- Att lista ut hur man förväntas bete sig
- Veta vad andra menar
- Förmedla vad man själv vill
- Förstå sammanhanget
- Att tiden inte räcker
- Att andra negligerar en eller är otrevliga

Hur minskar man stress (Trankvist, 2006)

- Känna igen stressymtom
- Känna igen stressande situationer
- Anpassa situationen
- Öka egenkontroll
- Stöd av förstående person
- Copingstrategier
- Återhämtning

Sessionsupplägg termin 1

- Introduktion & formulär
- Presentation av deltagare & upplägg
- Vad är autismspektrumtillstånd
- Hur ter det sig för dig/för din klient?
- Förändring & individuella mål: I
- Etik, gränsdragningar & acceptans
- Beteendeförändring
- Problemlösning
- Stresshantering & sömn
- Tillämpad avslappning & mindfulness
- Kost & motion
- Organisation i hemmet, kognitiva hjälpmedel
- LSS & socialtjänstlagen
- Föreningen autism, empowerment
- Annorlunda sinnesupplevelser
- Tvångsmässighet & ritualer
- Nedstämdhet & social ångest: I

Vi har nu kommit till termin 2

- Nedstämdhet & social ångest: II
- Arbete & sysselsättning: I
- Arbete & sysselsättning: II
- Boende & boendestöd: I
- Boende & boendestöd: II
- Förändring & individuella mål: II
- Sociala berättelser: I
- Mentalisering & central koherens: I
- Sociala berättelser, mentalisering & central koherens: II

- Vänskaps- och familjerelationer
- Känslor & kroppsspråk
- Kärleksrelationer
- Svart/vitt tänkande & andra tankefällor
- Förändring & individuella mål: III, samt telefonkontakter, sms & mail
- Social samspel: I
- Social samspel: II
- Social samspel: III
- Öppet tema & slutskattning
- Avslutning

Vardagssamtal (Asperger Center)

- Kursmaterial för psykiatrisk rehabilitering vid Schizofreni (Robert P Liberman)
- Översatt 1997 av Per Borell
- Omarbetat för att passa Asperger syndrom av psykologerna Muriel Dandoy & Roya Talianzadeh vid Asperger Center

Litteratur

- Cognitive-Behavioral Therapy for Adult Asperger Syndrome (Valerie L. Gaus, 2007)

Behandling

- Aspergercenter för vuxna - <http://www.habilitering.nu>
- Inside team
<http://www.insideteam.se/>
- Beteendeanalysgruppen <http://www.beteende.se/>

Tack för er uppmärksamhet!
eva.bjornstjerna@sll.se